

6. מערכת האני השקרי *

"האני הפנימי" עסוק בפנטזיה ובתצפית. הוא צופה בתהליכי תפיסה ופעולה. הנסיון אינו מתנגש ישירות (או לפחות זאת הכוונה) באני זה, ופעולות האדם אינן הביטוי-העצמי שלו. יחסים ישירים עם העולם הם מחוזה של מערכת האני השקרי. ננסה לבחון עתה את תכונותיה של מערכת זאת.

יש להבהיר גם שתיאורה של מערכת האני השקרי הניתן להלן מכון במיוחד לבעיית ההתנהגות הסכיוואידית בעולם. כל אדם מעורב אישית בשאלה האם או באיזו מידה, הוא חי "בהתאם לטבעו האמיתי". בפרקטיקה הקלינית, יש לאדם ההיסטרי וההיפומני למשל, דרכים משלו לא להיות הוא עצמו. מערכת האני השקרי שתואר כאן מתקיימת כהשלמה לאני "פנימי" העסוק בשמירת זהותו וחירותו דרך היותו טרנסצנדנטי, בלתי

• האני השקרי הוא אמצעי שלא להיות אני עצמי. להלן כמה מן המחקרים החשובים במסורת האכזיסטנציאלית שהם הנוגעים להבנת האני השקרי בדרך לחיים אי-אותנטיים: Kierkegaard, *The sickness unto death* (1954); Heidegger, *Sein und Zeit* (1953); Sartre's discussion on 'bad faith' in *Being and Nothingness* (1956); Binswanger, *Drei Formen missglückten Daseins* (1952) and 'The Case of Ellen West' (1958); and Roland Kuhn *La Phénoménologie de Masque* (1957). Within the psychoanalytic tradition the following are among the most relevant studies: Deutsch, 'Some forms of emotional disturbances and their relationship to schizophrenia' (1942); Fairbairn, *Psychoanalytic studies of the personality* (1952); Guntrip, 'A study of Fairbairn's theory of schizoid reactions' (1952); Winnicott, *Collected papers* (1958) (passim); Wolberg, 'The "borderline" patient' (1952); and Wolf in *Schizophrenia in psychoanalytic office practice* (pp. 135-9, 1957).

מוחשי, וכך לעולם אין לתפסו, ללכדו, או לבעלו. מטרתו היא להיות סובייקט טהור, ללא כל קיום אובייקטיבי. לכן, חוץ מאשר ברגעים אפשריים מסוימים שבהם הוא חש עצמו בטוח, מנסה האדם לראות את מכלול קיומו האובייקטיבי כביטוי של אני שקרי. כמובן, כפי שנרמז כבר (וכפי שנראה ביתר פירוט להלן) אם אדם איננו דו־ממדי, ואין לו זהות דו־ממדית המבוססת על צירוף של זהות־לאחרים וזהות־לעצמו, אם איננו קיים אובייקטיבית אלא יש לו רק זהות סובייקטיבית, זהות־לעצמו, הרי שאיננו יכול להיות אמיתי.

"אדם ללא מסכה" הוא אכן נדיר ביותר. אפשר אפילו להטיל ספק בקיום אדם כזה במציאות. במידה מסוימת לובש כל אחד מסכה, וישנם דברים רבים שאיננו מתמסרים להם במלואנו. בחיים "רגילים" נראה שבכלל אי אפשר שיהיה אחרת.

האני השקרי של האדם הסכיוואידי נבדל, בכל־אופן, בכמה מובנים חשובים מן המסכה שעוטה האדם ה"נורמלי", וגם מן החזות השקרית המ־אפיינת את ההיסטרי. כדי למנוע בלבול, נבחין בקצרה בין שלוש צורות אלה של אני שקרי.

חלק ניכר מפעולותיו של אדם "נורמלי" הן בעצם מיכניות. תחומים אלה של התנהגות מיכנית, אינם שולטים, בכל־אופן בכל אשר הוא עושה, ובהחלט אינם מונעים ביטויי ספונטניות, וכן אינם מגודדים עד כדי כך לעצם מהותו, עד שירצה לדחותם כגופים זרים. הם גם אינם משליטים דרך אוטונומית כפייתית משלהם עד כדי כך שהאדם מרגיש שהם "מחיים" או ממיתים אותו, יותר מאשר הוא חי אותם. הבעיה, מכל מקום, אינה מתעוררת בעוצמה כואבת כזאת שהוא חש חובה להתקיף ולהרוס מציאות זרה זאת בתוך עצמו כאילו היה לה כמעט קיום אישי נפרד. לעומת זאת, קווים אלה, שאין למצאם אצל ה"נורמלי", קיימים בהחלט במערכת האני השקרי של הסכיוואיד.

אופייני להיסטרי שהוא מנתק עצמו מרוב מעשיו. התיאור הטוב ביותר שאני מכיר לגבי טכניקת בריחה זאת מצוי בפרקו של סרטור על "אמונה רעה" ב"היש והאין", שם הוא נותן דין וחשבון פנומנולוגי מבריק של האמצעים שבהם משתמש אדם לשכנוע עצמו שאין הוא נמצא "בתוך" מה שהוא עושה. והי צורת בריחה מפני מעורבות אישית מלאה שהאופי ההיסטרי נוקט בה כדרך חיים. המושג של סרטור "אמונה רעה", מקיף כמובן, הרבה יותר מכך.

ההיסטרי מנסה להשיג סיפוק מפעולותיו, שאת משמעותו הוא מכחיש. פעולות ההיסטרי מאפשרות לו "רווחים" מבחינת סיפוק משאלות ליבי-דינליות ו/או אגרסיביות כלפי בני-אדם אחרים, שבמשמעותו אינו יכול להודות בפני עצמו. מכאן ה־ *belle indifference*, הניתוק הארעי מן המשתמע ממה שהוא אומר או עושה. ניתן לראות שמצב דברים זה שונה מאד מן הפיצול שבהוויית הסכיוואיד. האני השקרי שלו משמש כאמצעי להגשמת האני או סיפוק האני. אצל הסכיוואיד, יכול האני להישאר רעב עד מוות, במובן הפרימיטיבי ביותר, בעוד שהאני השקרי ניגוח לכאורה. פעולותיו של האני השקרי אינן "מספקות" את "האני הפנימי".

ההיסטרי מעמיד פנים שפעילויות מסוימות מספקות במיוחד אינן אלא העמדת-פנים, או שאינן אומרות דבר, או שאין להן השלכות מיוחדות, או שהוא עושה כך וכך רק משום שאולץ לכך, בעוד שלאמיתו של דבר משאלותיו שלו אכן מתגשמות דרך פעילויות אלה. האני השקרי של הסכיוואיד נעתר באופן כפייתי לרצונם של אחרים, הוא בחלקו אוטונומי ומחויץ לשליטה, הוא מנוכר; אי-הממשות, חוסר המובן והיעדר התכלית המאפיינים את תפיסותיו, מחשבותיו, הרגשותיו ופעולותיו, וכן הקהות הכללית — אינם רק בגדר מוצרים של הגנות משניות אלא הם תוצאות ישירות של המבנה הדינמי הבסיסי של הוויית הפרט.

למשל, פציינט נזכר שבבית-הספר חיבב מתימטיקה אבל בו לספרות "הלילה השנים-עשר" לשקספיר הוצג בבית-הספר ועל הנערים הוטל לכתוב מאמר הערכה. למרות שתיעב או את המחזה כתב עליו שבחים והלל, בדמותו מה מצפים ממנו ובהתאימו עצמו לכך בהכנעה. הוא זכה בפרס על החיבור. "אף מלה אחת מתוכו לא ביטאה מה שהרגשתי. בני טאתי רק מה שחשתי שמצפים ממני להרגיש". לפחות כך חשב בזמנו אולם, כפי שהודה בפני עצמו מאוחר יותר, הוא באמת נהנה מן המחזה, ובאמת הרגיש לגביו כפי שתיאר בחיבור. אלא שלא העו להודות באפשרות זאת בפני עצמו מפני שהיה נכנס או לקונפליקט עם כל הערכים שהושרשו בו והיה סותר את תדמיתו העצמית. זו היתה בכל-אופן, תקרית נברוטית ולא סכיוואידית. פציינט זה המשיך, בדרכים שונות, לעשות מה שרצה באמת, בעוד ששכנע עצמו שהוא עושה מה שאחרים רוצים. בדרך זאת הצליח אמנם במילוי תשוקותיו, למרות שבזמנו התקשה תמיד להודות בכך בפני עצמו. הגברוטי יכול, אפוא, להעמיד

פנים שיש לו מערכת אני שקרי הדומה באופן שטחי לזו של הסכיוואיד, אבל בהבחנה מדוקדקת יותר נראה שלמעשה הנסיבות שונות מאד. ההיסטרי מעמיד תכופות פנים שאיננו בתוך פעולותיו, בעוד שבאמת הוא מבטא עצמו דרכן. אם תוך כדי כך מאיימת עליו תחושת אשמה עזה מדי, הרי שפעולותיו מעוכבות. הוא מפתח שיתוק "היסטרי" המונע ממנו ביצוע פעולות מספקות אשמה.

דוגמאות בהירות במיוחד של אני שקרי סכיוואידי ניתן לראות במקרים של גיימס (עמ' 33), דוד (עמ' 48) ופיטר (פרק 8). בכל אדם, מערכת האני השקרי היא תמיד מורכבת מאד ומכילה סתירות רבות. בפרק זה ננסה לומר דברים המתיחסים לנושא באופן כללי, אבל בעשותנו זאת עלינו להתחשב במיוחד במרכיב אחד ממרכיבי מערכת זאת.

גיימס טען, כזכור, שאיננו אדם בזכות עצמו. בהתנהגותו הרשה לעצמו להיחפך ל"דבר" עבור אנשים אחרים. אמו, כך חש, מעולם לא הכירה בקיומו. הוא חש שמעולם לא הכירה בחירותו וזכותו לחיים סובייקטיביים משלו שמתוכם תנבענה פעולותיו כביטוי של הווייתו העצמית האוטו-נומית והאינטגרלית. להיפך, הוא היה לגביה רק בגדר בובה. "הייתי בפשטות סמל של מציאותה". והוא פיתח את הסובייקטיביות שלו בתוכו בלא להעזיז לתת כל ביטוי אובייקטיבי לכך. במקרה שלו לא היה זה טוטלי, מאחר שיכול היה לבטא את האני "האמיתי" שלו באופן ברור מאד באמצעות מלים והוא ידע זאת: "אני יכול רק להפיק צלילים". מכל-מקום, לא היה כמעט שום דבר אחר שהוא עשה, שכן כל פעולותיו האחרות נשלטו לא על-ידי רצונו אלא על-ידי רצון זר, שעיצב את עצמו בתוך עצם הווייתו, ולא היה אלא השתקפות הרצון של מציאותה הזרה של אמו אשר פעל עכשיו מתוך מקור שבהווייתו שלו עצמו. האחר, כמובן, צריך להיות תמיד בשלב ראשון האם, כלומר בעל תפקוד כשלה. פעולותיו של האני השקרי אינן בהכרח חיקויים או העתקים, למרות שבמידה רבה הן עלולות להיות סמלים או קריקטורות של אחרים. המרכיב שהיינו רוצים לבדודו מאחרים בשלב זה הוא ההכנעה ההתחלתית לכוונותיו וצפיותיו של משהו אחר, או מה שמורגש ככוונותיו וצפיותיו של האחר לגבי האני. זה בדרך-כלל מוביל להיותו "טוב" במידה מופרזת, להיות מבצע כל מה שנאמר לו, לעולם אינו גורם "צרות", או ממרה רצון אחרים בשל רצון משלו. היותו טוב לא נובע, מכל מקום, מתוך תשוקה חיובית שלו לעשות את הדברים האמורים להיות טובים, אלא זוהי קונ-

פורמיות שלילית למדדי הזולת במקום למדדי עצמו, הנובעת מן הפחד מפני העלול לקרות אם אכן יבטא את עצמו בפועל. הכנעה זאת היא בחלקה בגידה באפשרויותיו האמיתיות, אבל זוהי גם טכניקה של הסתרה והגנה על אפשרויותיו האמיתיות, העלולות אמנם לא להגיע לעולם לכדי הפעלה במידה שהן מרוכזות לגמרי באני פנימי שלגביו כל הדברים אפשריים בדמיון ודבר אינו אפשרי בפועל.

אמרנו שהאני השקרי קם מתוך הכנעה לכוונות וצפיות הזולת, או מה שנדמה ככוונותיו וצפיותיו. אין זה אומר דוקא שהאני השקרי טוב עד כדי אבסורד. הוא יכול להיות רע עד כדי אבסורד. מרכיב הכנעה יסודי זה באני השקרי בא לידי ביטוי בהצהרתו של גיימס שאין הוא אלא "תגובה למה שאחרים אומרים שאני". זה מתבטא בהתנהגות בהתאם להגדרות אחרים לגבי האדם, במקום ביטוי או הפעלה של הגדרותיו או משאלותיו שלו לגבי עצמו. זה מתבטא בהיעשותו למה שהזולת רוצה או מצפה ממנו, בעוד שהוא באמת הוא עצמו רק בדמיון או במשחק מול המראה, בהתאימו את עצמו לדבר שהוא תופס או מדמה שהוא נראה בעיני הזולת. האני השקרי הופך אמנם לדבר זה. דבר זה יכול להיות חוטא שקרי או קדוש שקרי. הוויית הסכיזואידי, מכל מקום, איננה מתאימה עצמה ונכנעת בדרך זאת. הפיצול הבסיסי בהווייתו הוא בעצם הפער שבין הכנעתו החיצונית והימנעותו הפנימית מהכנעה.

יאגו העמיד פני מה שאיננו, ו"אותלו" כמכלול, עסוק במשמעות של "להיראות דבר אחד, ולהיות משנהו". אבל לא נמצא במחזה זה או במקום אחר אצל שקספיר טיפול בדילמה של "להיראות ולהיות" כפי שהיא נחווית על-ידי סוג האדם שאנו עוסקים בו כאן. הדמויות אצל שקספיר "מתחזות" במטרה לקדם את מטרתיהן. האדם הסכיזואידי "מתראה" משום שהוא נפחד מכדי לא להיראות כמקדם את מה שהוא מדמה כמטרתו של מישהו אחר לגביו. הוא מקדם את מטרתו שלו רק במובן שלילי — כל עוד הכנעה חיצונית זאת משמשת לו כנסיון לשימור עצמו מפני הכחזה מלאה. ההתנהגות הנראית לעין, שהיא ביטויו של האני השקרי, לעתים תכופות היא נורמלית לחלוטין. אנו רואים ילד לדוגמה, בעל אידיאלי, פקיד שקדן. פאסאדה זאת, בכל-אופן, נעשית בדרך-כלל יותר ויותר סטריאוטיפית, ובס"טריאוטיפ מתפתחות תכונות מזרות.

אחד מפניה הברורים של הכנעתו של האני השקרי הוא הפחד המתעורר

מכך. הפחד הוא ברור, שכן בלעדיו — מדוע יפעל אדם שלא לפי כוונותיו שלו אלא לפי כוונות זולתו! שנאה גם היא קיימת בהכרח, שכן מה מתאים יותר לשמש כאובייקט של שנאה מזה המסכן את האני? מכל מקום, החרדה שבה נתון האני מוציאה מכלל אפשרות גילוי ישיר של השנאה, חוץ מאשר כפי שנראה בפסיכוזה. אמנם, מה שקרוי פסיכוזה, לפעמים אינו אלא הסרה פתאומית של מסווה האני השקרי, שהגיש את שירותיו בהחזקת נורמליות התנהגותית חיצונית, שאולי כבר זמן רב אינה משקפת עוד את מצב הדברים באני החבוי. ואז יטיל האני האשמות רדיפה על אותו אדם אשר לו היה האני השקרי כפוף במשך שנים.

הוא יצהיר שאדם זה (אם, אב, בעל, אשה) ניסה להרגו, או שהוא או היא ניסו לגנוב את "נשמתו" או את שכלו. שהוא (או היא) הגו רודן, רוצח, שמבחינתו "דלוזיות" כאלה הן אמיתיות מכדי לראותן כאבסורד.

שנאה זאת, בכל אופן, מתגלה גם בדרך אחרת, שעד לנקודה מסוימת, עולה בקנה אחד עם בריאות נפשית. ישנה נטיה באני השקרי לאמץ לו יותר מתכונות האדם שאליהו מכוונת הכנעתו, עד כדי חיקוי כמעט טוטלי של הזולת. שנאת החיקוי נעשית ברורה ברגע שהחיקוי הופך לקריקטורה.

חיקוי הזולת על-ידי האני השקרי איננו זהה לגמרי להכנעתו לרצונו של הזולת, שכן הוא עשוי להיות מנוגד ממש לרצון הזולת. החיקוי יכול להיות מנוגד ממש לרצון האחר. החיקוי יכול להיות מתון, כפי שהיה בכמה תפקידים ששיחק דוד. אבל, כפי שגם קרה אצל דוד הוא יכול להיות כפייתי. האדם עשוי שלא להבחין במידה שבה מהוות פעולותיו חיקוי של מישהו אחר. החיקוי יכול להיות בעל אופי קבוע ומתמיד יחסית או לגמרי ארעי ולבסוף — האישיות המשוחקת יכולה להיות יותר יצור של דמיון מאשר אדם בפועל, כפי שההכנעה יכולה להיות ליצור של דמיון יותר מאשר לאדם אמיתי כלשהו.

חיקוי הוא צורת הזדהות שדרכה מאמץ לו חלק מן האדם זהות של "אישיות" שאינה שלו. לא כל מכלול המחקה נוטל בהכרח חלק בחיקוי. בדרך כלל זוהי הזדהות חלקית, מוגבלת לאימוץ קווי התנהגות מסוימים של אדם אחר — תנועותיו, מחוותיו, הבעותיו, ובדרך כלל, הופעתו בפעולותיו. החיקוי יכול להיות מרכיב אחד מתוך הזדהות הרבה יותר כללית עם האחר, אם כי נראה שאחת מהפונקציות שלו היא למנוע התרחשות של

הזדהות יותר מקיפה עם האחר (ומכאן אובדן מלא יותר של הזהות האישית).

אם נחזור לדוד, נראה שפעולותיו בוצעו מראשית חייו, תוך הכנעה כמעט שלמה והתאמה למשאלות ולצפיות של הוריו. כלומר, הוא היה ילד לדוגמה, ילד מושלם שלא גרם צרות מעולם. אני נוטה לראות דו"ח כזה אודות התנהגות מוקדמת כסימן רע, בעוד שההורים אינם רואים בכך כל רע, אלא להיפך, מזכירים זאת בגאווה ברורה.

בעקבות מות אמו, כשהיה דוד בן עשר, החל להציג הזדהות מקיפה אתה; הוא התחפש בבגדיה מול המראה וניהל את הבית בשביל אביו ממש כפי שעשתה אמו, אפילו עד כדי תיקון גרבים, תפירה, סריגה, רקמה, ובחירת כיסויים ווילונות. למרות שהדבר היה ברור לגמרי לצופה מן הצד, הן הפציינט והן אביו לא הבחינו באיזו מידה הפך הנער לאמו. ברור גם שבעשותו כך נכנע דוד למשאלה של אביו, שאמנם לא בוטאה מעולם באורח ישיר ושגם האב עצמו לא היה מודע לגמרי לקיומה. האני השקרי של נער זה היה כבר בגדר מערכת מורכבת ביותר כשמלאו לו ארבע-עשרה. הוא היה בלתי מודע למידת הזדהותו עם אמו אבל היה ער בהחלט לנטייתו הכפייתית להתנהג בדרך נשית ולקושי שלו להתנער מן התפקיד של לידי מקבת.

כדי להישמר מלהיקלע לתפקיד נשי זה או אחר, הוא ניסה במכוון לטפח לו תפקידים אחרים. למרות שהתאמץ לשחק את הנער הנורמלי שאנשים מחבבים (שהוא האידיאל הפשוט של אני שקרי כנוע) — כבר היה האני השקרי שלו מערכת שלמה של תפקידים. אחדים מהם "אפשריים" מבחינה חברתית, אחרים לא; אחדים כפייתיים, ואחרים שנבחרו כמודע. אבל מעל לכל היתה זו נטיה מתמדת לחיקוי, נטיה שקשה לקיימה בלא ערעור פנימי.

בדרך-כלל, מתגנבת לתוך ההופעה המקורית של נורמליות והסתגלות מושלמת, מוזרות מסוימת, איזו כפייתיות-יתר בכיוונים נדירים ההופכת אותה לקריקטורה היוצרת באחרים אי-נוחות ורוגז מסוים, ואפילו שנאה. למשל, גיימס "דמה" לאביו במובנים מסוימים. אחת מתכונות אביו המר-גיזות היתה דרכו לחקור אנשים ליד השולחן האם אכלו דיים, ונטייתו ללחוץ עליהם להוסיף ולאכול, גם כשאמרו באופן ברור ששבעו. גיימס "חיקה" את אביו במובן זה. בהתחלה נראה הדבר כלא יותר מדאגה נדיבה לאחרים שמא לא הגיעו לידי שובע. אבל טרדנותו בענין זה היתה לכפיי-

תית ועברה את גבול הנסבלות, עד שהוא הפך עצמו למטרד מוחלט וגרם מבוכה כללית. בכך, הוא נקט במה שחש כקווים אגרסיביים בהתנהגות אביו, והגזים בהם בהתנהגותו שלו עד כדי גיחוך וכעס. למעשה הוא עורר באחרים רגשות שהיו לו כלפי אביו, אלא שלא היה מסוגל לבטאם ישירות כנגדו. במקום זאת, הוא הציג סטירה של דמות אביו באמצעות קריקטורה כפייתית שלו. לחלק גדול מן האכסצנטריות והמזרות של התנהגות סכיזואידית יש בסיס כזה. האדם מתחיל בהכנעה והתאמה עבודתית, ומסיים, באמצעות אותו מדיום עצמו של התאמה והכנעה, בביטוי שנאתו שלו.

הכנעתה של מערכת האני השקרי לרצון אחרים מגיעה לצורתה הקיצונית ביותר בציות האוטומטי. אקופרסיה, אקולליה והמימיזם של הקטטוני. כאן הציות, החיקוי, ההעתקה, מגיעים לכדי הגומה כזאת שהפרודיה הגרו־ססקית הנוצרת הופכת להאשמה סמויה של בן־השית. ההבפרן משתמש תכופות בלעג ובפרודיה על האנשים שהוא שונא או חושש מפניהם, כאמצעי מועדף להתקיפם, ובעצם, האמצעי היחידי העומד לרשותו. פניו השנואים ביותר של האדם שהוא אובייקט ההזדהות מוצגים בדרך של הגחכה, ביוזי או שנאה באמצעות החיקוי. הזדהותו של דוד עם אמו הפכה למשחק כפייתי של מלכה רעה.

האני ה"פנימי" הסודי שונא את תכונותיו של האני השקרי. הוא גם חושש מפניו שכן אימוץ זהות זרה נחוה תמיד כאיום לאני. האני פוחד מפני היבלעות בורם ההזדהות. במידה מסוימת, מערכת האני השקרי נראית כפועלת באופן אנלוגי למערכת הרטיקולו־אנדולתלית של הגוף, החוסמת פלישת חומר זר ומסוכן, מבודדת אותו ומונעת התפשטות כללית בגוף. אבל אם זוהי הפונקציה ההגנתית של האני השקרי — הרי כשלוננו ברור. האני הפנימי איננו אמיתי יותר מן החיצוני. האני הפנימי החבוי של דוד הפך לסוכן מניפולטיבי המשתמש באני השקרי כבבובה, כפי שחש שהיה עבור אמו. כלומר, צלה של אמו רבץ על האני הפנימי שלו כפי שהעיק על האני החיצוני.

גרסה מאלפת של בעיה זאת התרחשה בנערה בת עשרים שהתלוננה על היותה מוטרדת בשל כיעור פניה. היא התאפרה בצורה אגרסיבית, בהעניקה לעצמה, אם לא הופעה מכוערת, הרי לפחות מבע אי־נעים עד חלילה, מוקיוני, דמוי־מסכה, שוודאי לא שיפר את מראהה. לפי דעתה, עשתה

זאת כדי לחפות על הכיעור שמתחת לאיפור הכבד שלה. בבדיקה נוספת התחוור שעמדת נערה זו כלפי פניה הכילה בצורה גרעינית את הבעיה המרכזית של חייה: יחסה לאמה.

היא היתה מכורה מאד לבדיקת פניה במראה. יום אחד עלה בדעתה שמראיתה שנואה מאד. במשך שנים סברה שפניה הם כפני אמה. המלה "שנואה" היתה טעונה במשמעויות כפולות. היא שנואה את הפנים שראתה במראה (פני אמה). היא ראתה עד כמה מלאי-שנואה כלפיה היו הפנים שנשקפו אליה מן המראה; היא, שהשתקפה במראה, היתה מזוהה עם אמה. היא היתה במובן זה אמה הרואה את השנואה שבפני בתה: כלומר, בעיני אמה, היא ראתה את שנואתה לאמה בפני המראה, והסתכלה בשנואה על שנואת אמה אליה.

יחסיה עם אמה היו יחסים של הגנת-יתר מצד האם, ותלות-יתר והכנעה מצדה. היא לא יכלה לשאת את האפשרות, במציאות, של שנואה כלפי אמה, וכן לא יכלה להרשות לעצמה להכיר במציאותה של שנואה כלפיה באמה. כל מה שלא יכול היה להגיע לידי ביטוי ישיר והכרה פתוחה נדחס לתוך הסימפטום הגלוי. הנקודה המרכזית היתה שהיא ראתה את פניה האמיתיים כשנואים ושנואים; מלאי שנואה. היא שנואה אותם על שהיו כה דומים לפני אמה, והיא נבהלה מפני מה שראתה. באיפור פניה הגס, גם חిפתה על שנואתה וגם התקיפה וכיערה את פני אמה.

עקרון דומה פעל גם בשאר תחומי חייה. הציות והחובה הנורמליים של ילדה לא רק שהפכו אצלה להכנעה פסיבית לכל רצונות אמה, אלא הובילו למחיקה עצמית מוחלטת עד כדי פרודיה, של כל מה שאמה היתה שואפת להשיג עבורה. היא הפכה את הכנעתה להתקפה, והצגיגה לעיני כל את פרודיית האני האמיתי שלה, שהיה גם קריקטורה גרוטסקית של אמה, וגם גרסה "מכוערת"-לעגנית של הציות שלה עצמה. וכך מתמקדת השנואה לזולת באותם קווים שהאדם אימץ לתוך הווייתו, ובו בזמן בכל-זאת, האימוץ — הארעי או הקבוע — של אישיות האחר, היא הדרך שלא להיות הוא עצמו, דרך הנדמית כמעניקה בטחון מסוים. תחת הכיסוי של אישיות הזולת יכול לכאורה האדם לפעול בצורה כל-כך יעילה יותר, חלקה, "מהימנה" — עד שהוא עשוי להעדיף לשלם את המחיר של תחושות הריקנות שהן לוואי הכרחי לאי-היותו הוא עצמו, ולא להסתכן בנסיון העירום של חוסר-אוניס נפחד הכרוך בהתחלה הבלתי-נמנעת של היותו הוא עצמו. מערכת האני השקרי נוטה להיעשות יותר ויותר סבילה באנשים

מסוימים, וזה נראה כאילו הפקידו את קיומם בידי רובוט, שהפך (לכאורה) לחיוני מאד.

כאמור, לצד ה"אישיות" הפחות או יותר קבועה, המשוחקת על-ידי מערכת האני השקרי תיתכנה אין-ספור הזדהויות חולפות במתכונת מצומצמת יותר. אדם מגלה פתאום שרכש מחוות, תנועות, צורת דיבור, הטיית קול — שאינן שלו והן שייכות למישהו אחר. לעתים תכופות אלה הם דברים שבמודע הוא סולד מהם. הרכישה הזמנית של קטעים קטנים מהתנהגותם של אחרים אינה בעיה סכיוואידית בלבד, אבל היא מתרחשת בכוח ובצורה כפייתית מיוחדת על בסיסה של מערכת האני השקרי הסכיוואידית. מכלול ההתנהגות של סכיוופרנים מסוימים איננו אלא מין עבודת-טלאים של תכונות אנשים אחרים הנעשות מוזרות בשל אי-התואם שבמערכת שבה הן מוצגות.

הדוגמה אהבה היא משל אדם "נורמלי". הסטודנטית מקולום פיתחה רגשות אמביוולנטיים עזים כלפי מרצה הקרוי אדםס. יום אחד גילתה לחרדתה שהיא חתמה במקום שמה: "מקדמס". "יכולתי לחתוך את ידי מסלידה", אמרה אחר כך.

קטעים קטנים כאלה משל אחרים משובצים בהתנהגות האדם כרסיסי פגו בגוף. בו בזמן שמקיים הוא לכאורה יחסים חלקיים ומאושרים עם העולם החיצון, עליו לעסוק ללא הרף ביסודות נכריים אלה המבטאים עצמם (כך נדמה לו) דרכו בצורה מוזרה. לעתים תכופות ממלאים אותו קטעים התנהגותיים אלה בחילה ואימה, כמו במקרה הסטודנטית, והם שנואים עליו והוא מתקיפם: "הייתי יכולה לחתוך את ידי". דחף דסטרו-קטיבי זה מכווון כמוזן כנגד ידה שלה. קטע פעולה "מופנם" קטן זה אינו יכול להיות מותקף ללא אלימות כלפי הווייתה שלה עצמה (גיין מחקה את קוויה שלה בהתקיפה את פני אמה שבפניה שלה).

אם כל התנהגות האדם הופכת למנוכרת לאני הסודי עד שהיא נתונה כולה לחיקוי כפייתי, למשחק קריקטורי, ולגופי התנהגות זרים בני-חלוף, עלול הוא לנסות להתנער ממכלול התנהגותו. זוהי צורה אחת של נסיגה קטטונית. כביכול מנסים לרפא געע עור כללי על ידי קילוף העור כולו. מאחר שזה בלתי אפשרי, הסכיוופרני כאילו מושך וקורע את "עור" התנהגותו.